

عربی دوازدہم

الدَّرْسُ الْخَامِسُ

﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ﴾

إبراهيم: ٤٠

پروردگارا، مرا و فرزندانم را برپادارنده نماز قرار بده؛

پروردگارا دعایم را بپذیر.

تہیہ و تدوین
مهندس حسین خلیلی

الْمُعْجَم

الْمُجِيب : پاسخ دهنده

أَنْزَر : روشن کن (أَنَارَ ، يُنِيرُ)

إِحْمِنِي : از من نگهداری کن

الْإِنْشِرَاح : شادمانی ، فراخی

(حَمَى - ، يَحْمِي / إِحْمِ + نون

الْبَسَمَات : لبخندها

وقاية + ي)

«مفرد: الْبَسْمَة»

أَعْنِي : مرا یاری کن (أَعَانَ ، يُعِينُ

الْحَظُّ : بخت

/ أَعِنُ + نون وقاية + ي)

حَوْلَ النَّصِّ

عَيَّنِ الصَّحِيحَ وَ الْخَطَأَ فِي مَا أَرَادَهُ الشَّاعِرُ.

- ۱- النَّجَاحُ فِي امْتِحَانَاتِ آخِرِ السَّنَةِ.
- ۲- السَّعَادَةُ وَ كَثْرَةُ الْبَرَكَاتِ.
- ۳- شِرَاءُ بَيْتٍ جَدِيدٍ وَ كَبِيرٍ.
- ۴- إِنْارَةُ الْقَلْبِ وَ الْعَقْلِ.
- ۵- الْإِعَانَةُ فِي الدُّرُوسِ.
- ۶- إِنْشِرَاحُ الصَّدْرِ.
- ۷- شِفَاءُ الْمَرَضِيِّ.
- ۸- كَثْرَةُ الْأَمْوَالِ.
- ۹- طَوْلُ الْعُمَرِ.

اخْتَبِرْ نَفْسَكَ. تَرَجِمِ الْجَمَلَ التَّالِيَةَ؛ ثُمَّ عَيِّنِ الْمُنَادِيَّ.

۱- ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ* لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ* وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ الْكَافِرُونَ: ۱ إلى ۳
بگو ای کافران، نمی پرستم آنچه شما میپرستید و شما نمیپرستید آنچه من میپرستم

۲- ﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ﴾^۲ إبراهيم: ۴۰
پروردگارا من و فرزندانم را نمازگزار قرار بده و دعایم را قبول کن

۳- ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّبَكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ﴾ الْإِنْفِطَار: ۶

ای انسان چه چیزی تو را نسبت به پروردگارت فریب داد

۴- ﴿رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ...﴾ آلِ عِمْرَانَ: ۱۹۳

پروردگارا همانا ما شنیدیم ندا دهنده ای به ایمان فرا میخواند

۵- ﴿يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ...﴾ ص: ۳۶

ای داوود ما تو خلیفه ای بر روی زمین قرار دادیم

۶- اَللّٰهُمَّ، اِنِّيْ اَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ، يَا اللّٰهُ، يَا رَحْمٰنُ... يَا خَيْرَ الْغَافِرِيْنَ...، يَا سَاتِرَ كُلِّ

مَعْيُوْبٍ...، يَا غَفَّارَ الذُّنُوْبِ...، يَا مَنْ سَتَرَ الْقَبِيْحَ...، يَا اَحْسَنَ الْخَالِقِيْنَ. مِنْ دُعَاةِ الْجَوْشَنِ الْكَبِيْرِ

خدایا، از تو میخواهم بخاطر اسمت، ای خدا، ای بخشاینده، ای بهترین
آمرزندگان، ای پوشاننده ی گناهان، ای آمرزنده گناهان، ای کسی که زشتی را
میپوشاند، ای بهترین آفرینندگان

۱- الذَّرِيَّةُ: فرزندان، دودمان ۲- دُعَاءٍ: دعایم (دُعَاءُ + ي) ۳- غَرَّبَ: فریب داد

تماس با مهندس خلیلی

+989109301019

التَّمارين

التَّمرينُ الأوَّلُ: اكتبْ كَلِمَةً مُنَاسِبَةً لِلتَّوضِيحَاتِ التَّالِيَةِ مِنْ مُعْجَمِ الدَّرْسِ.

المجيب	١- الَّذِي يَتَقَبَّلُ الدُّعَاءَ وَهُوَ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ الْحُسْنَى.
الانشرائح	٢- الشُّعُورُ بِالْفَرَحِ وَ الشُّرُورِ كَثِيرًا.
البسمات	٣- ضِحْكٌ خَفِيفٌ بِلا صَوْتٍ.
أنار	٤- جَعَلَ فِيهِ نُورًا.
أعان	٥- سَاعَدَ، وَ نَصَرَ.

التَّمرينُ الثَّاني: اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ، وَ عَيِّنْ تَرْجَمَةَ الْكَلِمَاتِ الْحَمْرَاءِ؛ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ.

الْكِتَابُ الْوَاحِدُ وَالثَّلَاثُونَ مِنْ نَهْجِ الْبَلَاغَةِ

مِنْ وَصِيَّةِ الْإِمَامِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِابْنِهِ الْإِمَامِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

يَا بُنَيَّ، اجْعَلْ نَفْسَكَ ^١مِيزَانًا^١ فِيمَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَ غَيْرِكَ؛ فَأَحِبُّ^٢ لِعَيْرِكَ مَا تُحِبُّ^٢
لِنَفْسِكَ؛ وَ اَكْرَهُ^٣ لَهُ مَا تَكْرَهُ لَهَا؛ وَ لَا تَظْلِمْ كَمَا لَا تُحِبُّ أَنْ تُظْلَمَ^٤؛

نامه سی و یکم نهج البلاغه، از سفارش امام علی علیه السلام به پسرش امام حسن علیه السلام

پسرِ دلبندم، خودت را میان خویشان و دیگری [همچو] ترازویی قرار بده؛ پس آنچه را برای خودت دوست می‌داری برای غیر خودت [نیز] دوست بدار؛ و برایش ناپسند بدار آنچه را برای خودت ناپسند می‌داری؛ و ستم مکن، چنانکه دوست نداری به تو ستم شود؛

١- المیزان: آلهٌ يُعْرَفُ بِهَا وَزْنُ شَيْءٍ ٢- أَحَبُّ: فَعَلَ الْأَمْرَ مِنْ تُحِبُّ

وَأَحْسِنَ كَمَا تُحِبُّ أَنْ يُحْسَنَ إِلَيْكَ؛ وَ اسْتَفْبِحَ مِنْ نَفْسِكَ مَا تَسْتَفْبِحُهُ مِنْ غَيْرِكَ؛ ... وَلَا تَقُلْ مَا لَا تُحِبُّ أَنْ يُقَالَ لَكَ.

و نیکی کن، چنانکه دوست می‌داری به تو نیکی شود؛ و آنچه را برای غیر خودت زشت می‌داری برای خودت [هم] زشت بدار؛ ... و چیزی را که دوست نداری برای تو گفته شود [در حق دیگران] مگو.

- ۱- ما هُوَ الْمَحَلُّ الْإِعْرَابِيُّ لِـ «نَفْسٍ» فِي «نَفْسِكَ» وَ «نَفْسِكَ»؟ مفعول - مجرور به حرف جر
- ۲- ما هُوَ نَوْعُ فِعْلٍ «تَكَرَّهُ» وَ صِيغَتُهُ؟ مضارع - مفرد مذکر مخاطب
- ۳- أ كَلِمَةٌ «مِيزَانًا» مَعْرِفَةٌ أَمْ نَكِرَةٌ؟ نكرة
- ۴- أ لِإِزْمٍ فِعْلٌ «لَا تَقُلْ» أَمْ مُتَعَدٌّ؟ متعدی
- ۵- مِنْ أَيِّ بَابٍ فِعْلٌ «أَحْسِنَ»؟ افعال
- ۶- أَذْكَرُ فِعْلَيْنِ لِلْأَمْرِ: اجعل اكره

التمرين الثالث: للترجمة.

- ۱- هُوَ قَدْ رَجَعَ: او برگشته است ۲- هُوَ قَدْ يَرْجِعُ: او گاهی برمیگردد
- ۳- هُوَ لَا يَرْجِعُ: او برنمیگردد ۴- هُوَ كَانَ قَدْ رَجَعَ: او برگشته بود
- ۵- هُوَ يُرِيدُ أَنْ يَرْجِعَ: او میخواهد باز گردد ۶- رَجَاءٌ؛ اِرْجِعْ: لطفا بازگرد
- ۷- مِنْ فَضْلِكَ؛ لَا تَرْجِعْ: لطفا بازنگرد ۸- هُوَ سَيَرْجِعُ: او باز خواهد گشت
- ۹- هُوَ سَوْفَ يَرْجِعُ؛ او باز خواهد گشت ۱۰- هُوَ لَنْ يَرْجِعَ: او باز نخواهد گشت
- ۱۱- هُوَ لَمْ يَرْجِعْ: او باز نگشت ۱۲- هُوَ مَا رَجَعَ: او باز نگشت
- ۱۳- إِنْ تَرْجِعْ أَرْجِعْ: اگر برگردد، برمیگردد ۱۴- هُوَ كَانَ يَرْجِعُ: او بر می گشت

۱- اسْتَفْبِحَ: وَجَدَ قَبِيحًا ۲- يُقَالَ: گفته می‌شود

عَيِّنِ الصَّحِيحَ فِي «التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ» وَ «الإعرابِ» لِمَا أُشِيرَ إِلَيْهِ بِخَطِّ.
 {الرَّجُلُ الْعَلَامَةُ تَحَدَّثَ مَعَ جَمِيعِ الطُّلَابِ فِي الْمَدْرَسَةِ.
 {تَذَهَبُ الْمُعَلِّمَةُ إِلَى الْمَكْتَبَةِ.

أ. إِسْمٌ، مُفْرَدٌ، مُدَكَّرٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ	مُبْتَدَأٌ وَ مَرْفُوعٌ	الرجل	١-
ب. مَصْدَرٌ، مُدَكَّرٌ، مَعْرِفَةٌ، مَبْنِيٌّ	فَاعِلٌ وَ مَرْفُوعٌ		
أ. إِسْمٌ فَاعِلٌ، مُؤَنَّثٌ، مُعَرَّفٌ بِالْعَلَمِيَّةِ، مُعْرَبٌ	مُضَافٌ إِلَيْهِ وَ مَجْرُورٌ	العلامة	٢-
ب. إِسْمٌ مُبَالَغَةٌ، مُفْرَدٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ، مُعْرَبٌ	صِفَةٌ وَ مَرْفُوعَةٌ بِالتَّبَعِيَّةِ لِمَوْصُوفِهَا		
أ. فِعْلٌ مُضَارِعٌ، مُفْرَدٌ مُؤَنَّثٌ غَائِبٌ، ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ مِنْ بَابِ تَفْعِيلٍ، مُتَعَدِّ، مُعْرَبٌ	مَفْعُولٌ وَ مَنْصُوبٌ	تحدَّث	٣-
ب. فِعْلٌ مَاضٍ، مُفْرَدٌ مُدَكَّرٌ غَائِبٌ، ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ مِنْ بَابِ تَفْعُلٍ، مَعْلُومٌ، لَازِمٌ	خَبَرٌ ^١		
أ. إِسْمٌ مَفْعُولٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ، جَمْعٌ مُدَكَّرٌ سَالِمٌ، مَبْنِيٌّ	مَجْرُورٌ بِحَرْفِ جَرٍّ	الطلاب	٤-
ب. إِسْمٌ فَاعِلٌ، جَمْعٌ تَكْسِيرٍ وَ مُفْرَدُهُ «الطَّالِبُ»، مُعْرَبٌ	مُضَافٌ إِلَيْهِ وَ مَجْرُورٌ		
أ. إِسْمٌ مَكَانٍ، مُفْرَدٌ، مُؤَنَّثٌ، مَعْرِفَةٌ، مُعْرَبٌ	مَجْرُورٌ بِحَرْفِ جَرٍّ (فِي الْمَدْرَسَةِ: جَارٌّ وَ مَجْرُورٌ)	المدرسه	٥-
ب. إِسْمٌ تَفْضِيلٍ، مُفْرَدٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ، مَبْنِيٌّ	صِفَةٌ وَ مَجْرُورَةٌ بِالتَّبَعِيَّةِ لِمَوْصُوفِهَا		
أ. فِعْلٌ مُضَارِعٌ، مُفْرَدٌ مُؤَنَّثٌ غَائِبٌ، ثَلَاثِيٌّ مُجَرَّدٌ، مَعْلُومٌ، مُعْرَبٌ، لَازِمٌ		تذهب	٦-
ب. فِعْلٌ مَجْهُولٌ، مُفْرَدٌ مُدَكَّرٌ مُخَاطَبٌ، ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ مِنْ بَابِ تَفَاعُلٍ، مَبْنِيٌّ			
أ. إِسْمٌ مَفْعُولٌ، مُعَرَّفٌ بِالْعَلَمِيَّةِ، مَبْنِيٌّ	مَفْعُولٌ وَ مَنْصُوبٌ وَ الْجُمْلَةُ اسْمِيَّةٌ.	المعلمة	٧-
ب. إِسْمٌ فَاعِلٌ، مُفْرَدٌ، مُؤَنَّثٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ، مُعْرَبٌ	فَاعِلٌ وَ مَرْفُوعٌ وَ الْجُمْلَةُ فِعْلِيَّةٌ.		
أ. إِسْمٌ مَكَانٍ، مُفْرَدٌ، مُؤَنَّثٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ	مَجْرُورٌ بِحَرْفِ جَرٍّ (إِلَى الْمَكْتَبَةِ: جَارٌّ وَ مَجْرُورٌ)	المكتبة	٨-
ب. إِسْمٌ تَفْضِيلٍ، مُفْرَدٌ، مَعْرِفَةٌ، مُعْرَبٌ	مُضَافٌ إِلَيْهِ وَ مَجْرُورٌ		

١-ذكر اعراب خبر، وقتى به صورت فعل است، از اهداف كتاب نيست.

التمرين الخامس: ضَعْ خَطًّا تَحْتَ الْمُفْرَدِ مَعَ جَمْعِهِ.

١- <u>أَعْجُوبَةٌ</u> ، عَجَائِبُ	١٦- <u>قَنَاةٌ</u> ، قَنَوَاتُ
٢- <u>عَاصِمَةٌ</u> ، <u>عَوَاصِمُ</u>	١٧- <u>دُعَاءٌ</u> ، <u>أَدْعِيَةٌ</u>
٣- <u>شَجَرَةٌ</u> ، <u>شَجَرَاتُ</u>	١٨- <u>قَدَمٌ</u> ، <u>أَقْدَامُ</u>
٤- <u>ظَاهِرَةٌ</u> ، مُظَاهِرُ (ظواهر)	١٩- <u>شَهْرٌ</u> ، شُهُورُ
٥- <u>قَرِيصَةٌ</u> ، <u>فَرَائِسُ</u>	٢٠- <u>أَكْبَرٌ</u> ، كِبَارٌ (أكابر)
٦- <u>صَفْحَةٌ</u> ، صُخُفٌ (صفحات)	٢١- <u>فَمٌ</u> ، <u>أَفْوَاهُ</u>
٧- <u>بَرْنَامَجٌ</u> ، <u>بَرَامِجُ</u>	٢٢- <u>طَعَامٌ</u> ، مَطَاعِمُ (أطعمه)
٨- <u>حَفْلَةٌ</u> ، مَحَافِلُ (حفلات)	٢٣- <u>عِلْمٌ</u> ، أَعْمَالُ (علوم)
٩- <u>خُبِيرٌ</u> ، <u>خُبْرَاءُ</u>	٢٤- <u>حَيٌّ</u> ، حَيَاتٌ (أحيا)
١٠- <u>عَجُوزٌ</u> ، <u>عَجَائِزُ</u>	
١١- <u>تِمْتَالٌ</u> ، أَمْتَالُ (تماثيل)	
١٢- <u>مِيزَانٌ</u> ، أَوْزَانُ (موازين)	
١٣- <u>لِبَاسٌ</u> ، <u>أَلْبِسَةٌ</u>	
١٤- <u>عِظْمٌ</u> ، <u>عِظَامُ</u>	
١٥- <u>طَرِيقٌ</u> ، <u>طُرُقٌ</u>	

عَيْنِ الْمَحَلِّ الْإِعْرَابِيِّ لِلْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطٌّ. التَّمْرِينُ السَّادِسُ:

١- ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ...﴾ الْبَقَرَةُ: ٢١

گروه منادایی مفعول

٢- ﴿يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ﴾ الْحَجَر: ٣٢

منادا

٣- ﴿يَا عِبَادِي الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ...﴾ الْعَنْكَبُوت: ٥٦

منادا خبر إن

٤- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَا عَلِيُّ، سَيِّدُ الْكَلَامِ الْقُرْآنِ.

فاعل منادا مبتدا مضاف اليه خبر

٥- يَا مَنْ بَدَنِيَاهُ اشْتَعَلَ قَدْ غَرَّهُ طَوْلُ الْأَمَلِ

الْمَوْتُ يَأْتِي بَغْتَةً وَالْقَبْرُ صُنْدُوقُ الْعَمَلِ

مبتدا

خبر

٦- السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؛ يَا نَبِيَّ الرَّحْمَةِ.

مبتدا منادا منادا مضاف اليه

١- الْأَمَلُ: آرزو «جمع: الآمال»

باید اجازه دهد	لَيَسْمَحُ:	اجازه نخواهد داد	لَنْ يَسْمَحَ:	۱- يَسْمَحُ: اجازه می دهد
پنهان کن	أَكْتُمُ: لا تَكْتُمُ:	پنهان مکن	پنهان مکن	۲- تَكْتُمُ: پنهان می کنی
تقلید کننده	أَلْمُقَلِّدُ: تقلید کننده	تقلید شونده	تقلید شونده	۳- يُقَلِّدُ: تقلید می کند
برنداشت	مَا رَفَعَ: برنداشت	برداشت	قَدْ رَفَعَ: برداشته است	۴- رَفَعَ: برداشت
کمک میکند	يُسَاعِدُ: کمک میکند	کمک کن	سَاعِدُ: کمک کن	۵- سَاعَدَ: کمک کرد
نمیسازد	لَا يَصْنَعُ: نمیسازد	نساخت	لَمْ يَصْنَعْ: نساخت	۶- يَصْنَعُ: می سازد
درس میدهد	يُدْرِّسُ: درس میدهد	درس دادن	أَلتَّدْرِيسُ: درس دادن	۷- دَرَسَ: درس داد
نویسنده	أَلْكَاتِبُ: نویسنده	نوشته	أَلْمَكْتُوبُ: نوشته	۸- كَتَبَ: نوشت
داناتر	أَلْأَعْلَمُ: داناتر	بسیار دانا	أَلْعَلَّامَةُ: بسیار دانا	۹- عَلِمَ: دانست
صبر کننده	أَلصَّابِرُ: صبر کننده	بسیار صبر کننده	أَلصَّبَّارُ: بسیار صبر کننده	۱۰- صَبَرَ: صبر کرد
عبادتگاه ها	أَلْمَعَابِدُ: عبادتگاه ها	عبادت شونده	أَلْمَعْبُودُ: عبادت شونده	۱۱- عَبَدَ: عبادت کرد
کوچکتر	أَلصُّغْرَى: کوچکتر	کوچکترها (جوانترها)	أَلْأَصْغَرُ: کوچکترها	۱۲- أَلْأَصْغَرَ: کوچک تر

